

Studia Bezpieczeństwa Narodowego
Zeszyt 27 (2023)
ISSN 2028-2677, s. 45-56
DOI: 10.37055/sbn/163493

Instytut Bezpieczeństwa i Obronności
Wydział Bezpieczeństwa, Logistyki i Zarządzania
Wojskowa Akademia Techniczna
w Warszawie

National Security Studies
Volume 27 (2023)
ISSN 2028-2677, pp. 45-56
DOI: 10.37055/sbn/163493

Institute of Security and Defense
Faculty of Security, Logistics and Management
Military University of Technology
in Warsaw

ROZWIĄZANIA I DZIAŁANIA Z ZAKRESU POLITYKI SPOŁECZNEJ W KONTEKŚCIE BEZPIECZEŃSTWA WEWNĘTRZNEGO PAŃSTWA

SOLUTIONS AND ACTIONS IN THE SCOPE OF SOCIAL POLICY IN THE CONTEXT OF INTERNAL SECURITY OF THE STATE

Karolina Nastaj-Satek

ORCID: 0000-0002-0675-8168

Państwowa Uczelnia Zawodowa im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu

Abstrakt. Celem artykułu jest określenie zakresu definicyjnego polityki społecznej oraz analiza kierunków, instrumentów oraz czynników, które mają wpływ na charakter polityki społecznej w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego. Głównym problemem badawczym jest pytanie: Jakie rozwiązania oraz programy w dziedzinie polityki społecznej mogą mieć wpływ na poprawę bezpieczeństwa społecznego? W pracy postawiono hipotezę główną, która zakłada, iż skuteczne rozwiązania w dziedzinie polityki społecznej mogą mieć pozytywny wpływ na poprawę bezpieczeństwa społecznego. Hipoteza dodatkowa stanowi o tym, że programy wspierające osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, takie jak świadczenia socjalne, programy aktywizacyjne czy budownictwo mieszkań socjalnych, mogą zmniejszyć poziom przestępczości i przemocy w społeczeństwie. W każdym kraju system obronny ma istotny wpływ na formułowanie polityki społecznej. Liczy się sytuacja polityczna w kraju, czy system obronny jest silny i czy istnieje możliwość ataku ze strony sąsiedniego państwa. System obrony narodowej wpływa na formułowanie polityki społecznej w dwojaki sposób. Po pierwsze, ponieważ duża część dochodu narodowego przeznaczana jest na sektor obronny, nie jest możliwe przyjmowanie programów społecznych bez niezbędnego wsparcia finansowego na przyjęcie i realizację polityk społecznych. Po drugie, rząd musi poświęcać wiele uwagi sektorowi obronnemu, przez co pozostaje on społecznie zaniedbany. Dziedzina polityki społecznej jest rozległa. W rzeczywistości w dużej mierze służy do zdefiniowania społeczeństwa. Obejmuje większość tego, co społeczność wspólnie robi, aby chronić swoich najbliższych członków, ale musi także zaspokajać potrzeby społeczne wszystkich. W pracy zastosowano następujące metody badawcze: analizę oraz syntezę, które umożliwiły interpretację danych zastanych oraz definiowanie, które pozwoliło na określenie jednoznaczności terminów, które zostały zastosowane w pracy. W artykule została wykorzystana również metoda analizy dokumentów.

Słowa kluczowe: polityka społeczna, bezpieczeństwo wewnętrzne, bezpieczeństwo państwa, społeczeństwo, pomoc społeczna

Abstract. The aim of the article is to determine the definitional scope of social policy and to analyze the directions, instruments and factors that affect the nature of social policy in the field of internal security. The main research problem is the question: What solutions and programs in the field of social policy can improve social security? The paper presents the main hypothesis, which assumes that effective solutions in the field of social policy can have a positive impact on improving social security. An additional hypothesis states that programs supporting people at risk of social exclusion, such as social benefits, activation programs or construction of social housing, can reduce the level of crime and violence in society. In each country, the defense system has a significant impact on the formulation of social policy. What counts is the political situation in the country, whether the defense system is strong and whether there is a possibility of an attack from a neighboring country. The national defense system affects the formulation of social policy in two ways. First, because a large part of the national income is spent on the defense sector, it is impossible to adopt social programs without the necessary financial support for the adoption and implementation of social policies. Secondly, the government has to devote a lot of attention to the defense sector, which is why it remains socially neglected. The field of social policy is vast. In fact, it is largely used to define society. It covers most of what the community does collectively to protect its most vulnerable members, but it must also meet the social needs of all. used at work. The article also uses the document analysis method.

Keywords: social policy, internal security, state security, society, social assistance

Wstęp

Polityka społeczna to tylko jeden konkretny aspekt szerszej dziedziny formułowania polityki. Istnieje wiele obszarów polityki. Na przykład polityka zagraniczna, polityka finansowa i handlowa, polityka wojskowa lub obronna, polityka dochodów, polityka edukacyjna, polityka młodzieżowa, polityka ludnościowa, polityka pracy i wiele innych polityk działają na różne sposoby w różnych dziedzinach. Wśród tych polityk te, które dotyczą problemów społecznych i normalnego życia masowego, uważane są za podlegające określonym granicom polityki społecznej. W szczególności polityka będzie uważana za społeczną, jeśli jest bezpośrednio lub pośrednio związana z problemami społecznymi. Na przykład podatek dochodowy jest uważany za politykę społeczną, która wpływa na ubóstwo i zatrudnienie, ale nie jest polityką społeczną, gdy ta sama propozycja jest wykorzystywana do kontrolowania cen towarów dla przedsiębiorstw. W pierwszym przypadku jest to związane z problemem społecznym, a w ostatnim z osobą. Tak więc w pierwszym przypadku jest to uważane za politykę społeczną, ale w drugim przypadku nie będzie za nią uważane (Rajkiewicz 1998, s. 25-29).

Celem artykułu jest określenie zakresu definicyjnego polityki społecznej oraz analiza kierunków, instrumentów oraz czynników, które mają wpływ na charakter polityki społecznej w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego. W pracy zastosowano następujące metody badawcze: analizę oraz syntezę, które umożliwiły interpretację danych zastanych oraz definiowanie. W artykule została zastosowana również metoda analizy dokumentów. Posłużono się bogatą literaturą z zakresu bezpieczeństwa, prawa

oraz polityki. W pracy zastosowano literaturę zarówno krajową jak i zagraniczną. Głównym problemem badawczym jest pytanie: Jakie rozwiązania oraz programy w dziedzinie polityki społecznej mogą mieć wpływ na poprawę bezpieczeństwa społecznego? W pracy postawiono hipotezę główną, która zakłada, iż skuteczne rozwiązania w dziedzinie polityki społecznej mogą mieć pozytywny wpływ na poprawę bezpieczeństwa społecznego. Hipoteza dodatkowa stanowi o tym, że programy wspierające osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, takie jak świadczenia socjalne, programy aktywizacyjne czy budownictwo mieszkań socjalnych, mogą zmniejszyć poziom przestępczości i przemocy w społeczeństwie.

Dziedzina polityki społecznej jest rozległa. W rzeczywistości w dużej mierze służy do zdefiniowania społeczeństwa. Obejmuje większość tego, co społeczność wspólnie robi, aby chronić swoich najsłabszych członków, ale musi także zaspokajać potrzeby społeczne wszystkich (Szarfenberg 2008, s. 20-26). Ogólnie rzecz biorąc, termin „polityka” odnosi się do ogólnych wytycznych lub zasad, które nadają kierunek określonym działaniom rządu lub organizacji. Odnosi się również, w bardzo specyficznym sensie, do zamierzonego lub wykonanego sposobu działania. Polityka społeczna dotyczy sposobów, w jakie społeczeństwa na całym świecie zaspokajają ludzkie potrzeby w zakresie bezpieczeństwa, edukacji, pracy, zdrowia i dobrego samopoczucia (Wood, Gough 2006, s. 1696–1708). Polityka społeczna dotyczy sposobu, w jaki państwa i społeczeństwa reagują na globalne wyzwania związane ze zmianami społecznymi, demograficznymi i gospodarczymi oraz ubóstwem, migracją i globalizacją (Orczyk 2008, s. 7-15).

Zakres definicyjny

Próba zdefiniowania polityki społecznej napotyka wiele trudności praktycznych. Czy istnieje jedna polityka społeczna przez duże P i duże S, czy też istnieje wiele polityk społecznych przez małe p i małe s? To pytanie jest istotne, ponieważ mamy politykę społeczną podzieloną na politykę dla uporządkowanych kast, politykę dla słabszych grup, politykę dla kobiet, politykę dla dzieci i tak dalej. Czy dodanie tych polityk składa się na „całą” politykę społeczną?

Polityka społeczna to zasady/kierunek działania, które mają wpływać na:

1. ogólną jakość życia w społeczeństwie;
2. warunki życia jednostek i grup w tym społeczeństwie;
3. charakter relacji wewnątrzspołecznych między jednostkami, grupami i społeczeństwem jako całością.

Polityka społeczna to działania i zasady społeczeństwa, które kierują sposobem, w jaki społeczeństwo interweniuje i reguluje relacje między jednostkami, grupami, społecznościami i instytucjami społecznymi (Gabryszczak, Magierka 2011, s. 14-18).

Podsumowując można stwierdzić, że polityka społeczna to celowe działanie jednostek, zbiorowości i rządów, podejmowane w celu organizacji usług, możliwości oraz działań społecznych w taki sposób, aby wpływać na styl życia ludzi i zainicjować proces zapobiegania, odkładania, inicjowania i zarządzania zmianą.

Wielu autorów zajmujących się polityką społeczną, w tym tak znane nazwiska, jak Titmuss, Donnison i Boulding, podkreślało, że cechą wyróżniającą politykę społeczną jest jej dystrybucyjny lub redystrybucyjny charakter (Szumlicz 2008, s. 81-86). Drugą cechą charakterystyczną polityki społecznej jest jej troska o słabsze i bezbronne grupy społeczne, takie jak biedni, kobiety, dzieci, osoby niepełnosprawne, klasy zacofane, aby zrównać je z resztą społeczeństwa. W ten sposób polityka społeczna wizualizuje egalitarne społeczeństwo, w którym nierówności są zredukowane do minimum. Inną cechą charakterystyczną polityki społecznej jest to, że polityka społeczna nie istnieje w izolacji. Są one zdeterminowane w dużej mierze przez scenariusz społeczno-polityczny narodu, jego żywotność ekonomiczną i wreszcie, przez społeczno-kulturowy etos narodu. Obecnie, po liberalizacji, globalizacji i prywatyzacji, polityka stała się globalna, a zmiany w jednym zakątku świata zdecydowanie pozostawiają wpływ na resztę świata (Auleytner 2011, s. 43).

Przyrostek „polityka społeczna” odnosi się do wyraźnego pola w kształtowaniu polityki, a mianowicie do społeczeństwa. Jasno wynika, że polityka społeczna jest formułowana w celu osiągnięcia różnych celów związanych ze społeczeństwem. Polityka społeczna jest formułowana w celu sprawnego prowadzenia działań pomocy społecznej.

Pojęcie pomocy społecznej jest równie szerokie jak pojęcie polityki społecznej. Zadanie jasnego określenia celu tej polityki społecznej wcale nie jest łatwe. Badacze próbowali przedstawić cel polityki społecznej na różne sposoby. Jednak ogólnie mówi się, że „polityka społeczna” to polityka sformułowana w celu stworzenia środowiska społecznego do przewyciężenia niepożądanych warunków społecznych (Firlit-Fesnak, Szyłko-Skoczny 2009, s. 32-37).

Cele i instrumenty polityki społecznej

Można wyszczególnić trzy cele polityki społecznej:

1. polityka jest ukierunkowana na zapewnienie dobrobytu obywatelom;
2. polityka obejmuje zarówno cele ekonomiczne, jak i pozaekonomiczne, na przykład: płace minimalne, minimalny standard utrzymania dochodu itd.;
3. polityka społeczna obejmuje pewne środki progresywnej redystrybucji w zarządzaniu zasobami od bogatych do biednych. Innymi słowy, głównym celem polityki społecznej jest stworzenie pola walki z ubóstwem i umożliwienie ludziom udziału w tych programach.

Instrumentami polityki społecznej według J. Supińskiej są „narzędzia, środki działania, które oddziałują na zachowania tych ludzi, do których kieruje ona swoje programy, jak i tych, którzy są wykonawcami lub tworzą środowisko społeczne, w którym programy polityki społecznej są realizowane (Supińska 1991, s. 16-18).

Można wyszczególnić instrumenty polityki społecznej takie jak:

1. ekonomiczne,
2. prawne,
3. informacyjne,
4. kadrowe,
5. przestrzenno-czasowe.

Ekonomiczne – oddziaływanie państwa na stosunki własnościowe, np. reformy rolne, procesy reprivatyzacyjne, dysponowanie własnością, kształtowanie dostępu do dóbr, usprawnienie rynku pracy.

Prawne – regulacje prawne składające się na państwowy system prawny, które bardziej lub mniej bezpośrednio określają uprawnienia oraz zachowania obywateli oraz są związane z zaspokajaniem ich potrzeb.

Informacyjne – dysponuje nimi każdy z nas na miarę swych możliwości, wszystkie podmioty dopuszczone do głosu przez państwo, a czasem nawet podmioty nielegalne.

Kadrowe – to ludzie, którzy świadczą usługi społeczne, decydują o przyznaniu dóbr ekonomicznych potrzebującym, którzy stanowią oraz stosują prawo, sprawują przymus państwowy, a także egzekwują sankcje za niedozwolone zachowania będąc osobami którzy informują i wychowują. Jakość oraz liczba tych ludzi, ich motyw i postawy, prezentowana przez nich kultura prawna, polityczna, kultura współżycia społecznego, mają decydujące znaczenie dla powodzenia programów polityki społecznej.

Przestrzenno-czasowe – obiekty infrastruktury będące efektami procesów inwestycyjnych, służące zaspokajaniu ludzkich potrzeb – takie jak szkoły czy szpitale, zabudowa mieszkaniowa, sieć drogowa i kolejowa są najczęściej zaliczane do instrumentów ekonomicznych. To jednak coś więcej niż tylko dobra o dużej wartości ekonomicznej; są one, obok form ukształtowanych przez naturę, elementami tzw. trwałej przestrzeni, której kształt i stan wpływają przez długie lata na sposób życia ludzi i kulturę społeczeństwa (Golinowska 1994, s. 23-31).

Cele polityki realizowane są na podstawie planu przyjętego w ramach określonego kierunku polityki. Poniżej zostaną omówione konkretne kierunki polityki społecznej.

Kierunki i czynniki wpływające na kształtowanie polityki społecznej

Jednym z kierunków polityki społecznej jest ograniczanie ubóstwa. Nie ma określonej definicji ubóstwa. Ubóstwo jest zasadniczo różnie definiowane

w różnych czasach. Ubóstwo jest determinowane jakością życia różnych społeczeństw. W sposób ogólny odnosi się do osób stosunkowo biednych lub znajdujących się w niekorzystnej sytuacji. Jednym z celów polityki społecznej jest rozwój osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, stwarzanie im możliwości poprawy standardu życia poprzez konkretne plany i pomoc w przezwyciężaniu sytuacji (Bonilla 2003, s. 47-53).

Kolejnym kierunkiem jest radzenie sobie z sytuacjami niepożądanymi i społecznymi oraz problemami społecznymi – w każdym społeczeństwie istnieją pewne problemy społeczne, a charakter tego problemu może się różnić w zależności od społeczeństwa. Ale problemy są wszędzie. Skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych jest niezbędne dla jego ciągłości i rozwoju przy zachowaniu stabilności społecznej. Jednym z celów polityki społecznej jest zatem zapewnienie właściwego otoczenia społecznego poprzez rozwiązywanie problemów społecznych (Męcina 2010, s. 63-68).

Jednym z celów polityki społecznej jest zapewnienie zmiany społecznej poprzez pozytywne zarządzanie tempem zmian społecznych. Polityka społeczna zapewnia pożądaną zmianę społeczną poprzez korygowanie i zmianę negatywnych aspektów postaw, zwyczajów i zasad organizacji społecznej. W społeczeństwie patriarchalnym większość problemów w kontekście rodzinnym oraz społecznym, takich jak dyskryminujące postawy wobec kobiet, w tym edukacji i zatrudnienia, rozwiązuje polityka społeczna i oparte na niej planowanie (Sabates-Wheeler 2007, s. 5-8).

Polityka społeczna dąży do zapewnienia równego udziału wszystkich obywateli w zasobach i szansach. Jednym z celów polityki społecznej jest zapewnienie wszystkim równych praw poprzez eliminację dyskryminacji i nierówności społecznych. Kierunek sprawiedliwego podziału zasobów społecznych przy zachowaniu podstawowych praw wszystkich członków społeczeństwa wyznacza polityka społeczna.

Następną istotną kwestią jest zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego – problemy i nieszczęścia są istotną częścią życia człowieka. Różne katastrofy uprzykrzyły życie ludzkie, z czym nie zawsze każdy jest w stanie poradzić sobie z rodziną, ale potrzeba pomocy i współpracy z zewnątrz staje się niezbędna. W takich sytuacjach specjalne środki bezpieczeństwa podjęte przez społeczeństwo lub państwo, aby pomóc osobie przezwyciężyć przeciwną sytuację, są znane jako zabezpieczenie społeczne. Bezpieczeństwo społeczne zapewnia polityka społeczna.

Podstawowym celem polityki społecznej jest zapewnienie najwyższego dobrobytu społecznego. Opieka społeczna ma związek z polityką społeczną. Jest ona formułowana i realizowana dla dobra społeczeństwa. Zasady społeczne są ściśle związane z opieką społeczną. Badacze podkreślali opiekę społeczną jako cel polityki społecznej. Zasadniczo ubezpieczenia społeczne,

pomoc społeczna, opieka zdrowotna, edukacja, mieszkalnictwo itp. są zapewniane w ramach polityki społecznej.

Jedną z najważniejszych części polityki społecznej są osoby znajdujące się w niekorzystnej sytuacji społecznej. Większość polityk społecznych formułuje się w celu ochrony interesów de facto zaniedbanej klasy.

Kolejnym niezwykle ważnym jest zwiększenie efektywności instytucji społecznych – brak odpowiedniej koordynacji działań rządu prowadzonych za pośrednictwem różnych organizacji społecznych powoduje, że każdego roku marnuje się wiele zasobów państwa. Dzięki rozsądnej polityce możliwe jest z jednej strony zapewnienie skuteczności działań takich organizacji, a z drugiej strony poprzez właściwą koordynację programów tych organizacji. Polityka społeczna nadaje jasny kierunek sprawnej koordynacji działań tych instytucji rządowych w krajach rozwiniętych gospodarczo.

Oprócz budowania uporządkowanej struktury społecznej, polityka społeczna przygotowuje grunt pod planowanie zrównoważonego rozwoju społecznego. Polityka społeczna ułatwia realizację planów rozwojowych poprzez identyfikowanie i rozwiązywanie problemów powstałych przy realizacji planów i programów rozwojowych. Jedną z cech polityki społecznej jest to, że pomaga ona planistom społecznym określić najłatwiejszy i najskuteczniejszy sposób osiągnięcia celu (Fedan 2011, s. 202-210).

Uporządkowana struktura społeczna jest niezbędna dla rozwoju społecznego. Polityka społeczna buduje uporządkowaną strukturę społeczną poprzez rozwiązywanie problemów społecznych, przyjęcie zasady równości społecznej i ustanowienie sprawiedliwości społecznej (Yerkes, Nelson, Nieuwenhuis 2022, s. 15-16).

Sprawiedliwość społeczna dotyczy zapewnienia słusznych praw jednostki przy jednoczesnym zachowaniu podstawowych praw każdego członka społeczeństwa. Na przykład zapewnienie przyjęcia pracownika, zapewnienie udziału wszystkim, zwłaszcza słabszym warstw naszego społeczeństwa. Jednym z celów polityki społecznej jest zapewnienie sprawiedliwości społecznej słabszym grupom i nadanie im pełnej godności. Innymi słowy, ochrona interesów określonej klasy w społeczności jest powodem troski społecznej i polityka społeczna jest z nią związana. Jednak nie tylko chroni interesy klas specjalnych, ale także chroni interesy różnych grup społecznych zgodnie z ich potrzebami (Sześciło i in. 2014, s. 46-51).

Polityka społeczna jest przyjmowana przez rząd dla dobra ludzi w oparciu o ich postrzegane potrzeby. Te zasady odnoszące się do społeczeństwa formułowane są w kontekście zwyczajów i wartości społeczeństwa. Pierwsze wartości obejmują różne elementy społeczno-ekonomiczne, religijne, kulturowe i polityczne. Można zauważyć, że czynniki te bezpośrednio i pośrednio wpływają na formułę polityki społecznej. Dokładniej elementy określają, która

polityka społeczna jest właściwa. Czynniki wpływające na kształtowanie polityki są uważane za twórców polityki społecznej (Turnowiecki 2002, s. 9-14).

1. Czynniki ekonomiczny - jest to jeden z najważniejszych czynników wpływających na formułowanie polityki społecznej w państwie lub społeczeństwie. Struktura gospodarcza kraju decyduje w niektórych przypadkach o tym, jak bardzo zostanie przyjęta polityka dobra publicznego. Kraje silne gospodarczo mogą prowadzić kompleksowe programy ubezpieczeń społecznych i programy usług społecznych w celu poprawy swojego ładu gospodarczego, edukacyjnego i handlowego. Ale w krajach słabo rozwiniętych, gdzie niestabilność gospodarcza, tempo wzrostu PKB są niskie, niemożliwe jest prowadzenie programów ubezpieczeń społecznych i usług społecznych. W rezultacie charakter polityki społecznej w tych krajach nie jest taki, jak w krajach bogatych. Nie chodzi o formułowanie polityki, ale o jej skuteczną realizację. W takim przypadku, jeśli brakuje środków niezbędnych do realizacji, przyjęcie polityki jest zbędne.
2. Czynniki polityczny - **równie** ważny jak ekonomiczny jest również czynnik polityczny. Odgrywa bardzo ważną rolę w określaniu polityki państwa. Innymi słowy, rodzaj oraz charakter polityki danego kraju zależy od elementu politycznego danego kraju. Relacje między politykami a administratorami odgrywają bardzo ważną rolę w działaniach rządu i kształtowaniu polityki (Wiśniewski, Zalewski 2006, s. 32-38).

Elementy polityczne w kształtowaniu polityki społecznej

Ponieważ współczesne demokracje przyjęły politykę państwa opiekuńczego, demokracje mają ważną politykę społeczną, aby zapewnić bezpieczeństwo społeczne ludzi w społeczeństwie. Ponownie, w państwach monarchicznych dobro ludzi nie jest bardzo ważne. Wśród elementów politycznych, które odgrywają ważną rolę w kształtowaniu polityki społecznej można wyszczególnić (Wnuk-Lipiński 1996, s. 60-65):

1. filozofię polityczną – jest to polityka społeczna, która w dużej mierze zależy od tego, jaką filozofią polityczną kieruje się rząd; postawa rządu i partii rządzącej determinuje ideologię polityczną i charakter polityki społecznej kraju;
2. pokojową politykę – otoczenie polityczne nie pozwala na realizację różnych długofalowych programów; przede wszystkim w niestabilnym otoczeniu politycznym rząd nie może zbyt koncentrować się na formułowaniu i wdrażaniu polityki społecznej;
3. motyw polityczny – podobnie jak w przypadku filozofii politycznej, motyw polityczny różnych systemów państwowych są odmienne; jednym

z celów państwa opiekuńczego jest zapewnienie ludziom jak najwyższego dobrobytu;

4. czynniki kulturowe – każdy kraj rozwija swoją kulturę w oparciu o długo-termiowe źródła utrzymania, które mają bardzo istotny wpływ na sposób życia; ta kultura każdego społeczeństwa czy kraju tworzona jest na podstawie ich wspólnych i religijnych przekonań, zwyczajów społecznych, wartości i ideałów; kultura ma bardzo ścisły związek z życiem; wśród elementów kulturowych aspekty, które należy uwzględnić przy formułowaniu polityki społecznej, to:
  - a. system rodzinny – jako najmniejsza podstawowa jednostka państwa, rodzina i system rodzinny są bardzo ważnymi elementami każdego społeczeństwa; kultura i wartości danego społeczeństwa kształtują się na podstawie natury rodziny; rodzaj układu rodzinnego jest zatem ważny przy ustalaniu polityki społecznej;
  - b. religia – świadomość religijna i wiara są uważane za społecznie istotne; nie można prowadzić żadnej polityki, która obraża uczucia religijne; aspekt religijny jest dla niego bardzo ważny w formułowaniu polityki społecznej;
  - c. normy i wartości – normy społeczne sprzeczne z ideałami i wartościami, w które wierzą i wyznają większe masy społeczeństwa, zostaną przez nie odrzucone, więc nie będzie możliwe ich wdrożenie; polityka społeczna musi być formułowana zgodnie z zasadami i normami społecznymi;
  - d. zwyczaje i święta społeczne - zwyczaje społeczne i święta religijne są ważnymi elementami społecznymi; tworzą one ścisły związek ze sposobem życia ludzi w społeczeństwie; formułując politykę społeczną, kwestie te muszą być brane pod uwagę, a polityka musi być formułowana w zgodzie z nimi.

System obronny i ekonomiczny kraju w polityka społeczna

W każdym kraju system obronny danego kraju ma istotny wpływ na formułowanie polityki społecznej. Liczy się sytuacja polityczna w kraju, czy system obronny jest silny i czy istnieje możliwość ataku ze strony sąsiedniego państwa. System obrony narodowej wpływa na formułowanie polityki społecznej w dwojaki sposób. Po pierwsze, ponieważ duża część dochodu narodowego przeznaczana jest na sektor obronny, nie jest możliwe przyjmowanie programów społecznych bez niezbędnego wsparcia finansowego na przyjęcie i realizację polityk społecznych. Po drugie, rząd musi poświęcać wiele uwagi sektorowi obronnemu, przez co pozostaje on społecznie zaniedbany (Supińska 2013, s. 15-19).

Oprócz wymienionych wcześniej działań, polityka społeczna może mieć również wpływ na bezpieczeństwo wewnętrzne państwa poprzez zapewnienie odpowiedniego poziomu ochrony zdrowia psychicznego obywateli. Osoby cierpiące na choroby psychiczne są bardziej narażone na przestępczość, a ich nieleczona choroba może stanowić zagrożenie dla otoczenia. Wprowadzenie odpowiednich programów leczenia i zapobiegania chorobom psychicznym może zatem pozytywnie wpłynąć na bezpieczeństwo wewnętrzne państwa.

Ponadto, polityka społeczna może wpłynąć na bezpieczeństwo wewnętrzne państwa poprzez wprowadzenie odpowiednich regulacji prawnych i systemów monitoringu. Na przykład, wprowadzenie efektywnych systemów monitoringu kamerowego na obszarach publicznych może zmniejszyć poziom przestępczości, a wprowadzenie restrykcyjnych regulacji w zakresie posiadania broni palnej może ograniczyć zagrożenia związane z przestępczością z użyciem broni.

Warto również podkreślić, że polityka społeczna może odgrywać kluczową rolę w prewencji i zarządzaniu kryzysowym. Wprowadzenie skutecznych programów zapobiegania i zarządzania kryzysami, takich jak programy zapobiegania uzależnieniom czy systemy szybkiego reagowania na zagrożenia terrorystyczne, może pomóc w zapobieganiu i minimalizowaniu skutków różnego rodzaju kryzysów.

Polityka społeczna może również wpłynąć na zmniejszenie ryzyka terroryzmu poprzez zapewnienie równych szans edukacyjnych i zawodowych, a tym samym redukcję frustracji społecznej, która może prowadzić do radykalizacji. Dodatkowo, skuteczne programy zapobiegania przemocy domowej i przeciwdziałania przemocy wobec kobiet, są kluczowe dla zapewnienia bezpieczeństwa kobiet i dzieci, którzy są najbardziej narażeni na przemoc.

Polityka społeczna może odegrać kluczową rolę w poprawie bezpieczeństwa wewnętrznego państwa. Wprowadzenie skutecznych programów i rozwiązań społecznych, takich jak wsparcie dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym czy zapobieganie przemocy domowej, może przyczynić się do zmniejszenia poziomu przestępczości, przemocy i radykalizacji, co w efekcie wpłynie na zwiększenie bezpieczeństwa społecznego.

Wnioski

Wpływ działań z zakresu polityki społecznej na bezpieczeństwo wewnętrzne państwa jest niezwykle ważne. Wprowadzenie skutecznych programów i rozwiązań społecznych, a także odpowiednich regulacji prawnych i systemów monitoringu, może przyczynić się do zwiększenia bezpieczeństwa społecznego i zmniejszenia poziomu przestępczości, przemocy i radykalizacji.

Interesy tych, dla których będzie prowadzona polityka społeczna, są niezwykle ważne. Jeśli interesy tych, dla których polityka ma być sformułowana, nie zostaną

należycie uwzględnione, polityka nie zostanie wdrożona. W tym przypadku potrzeby i aspiracje odbiorców powinny znaleźć odzwierciedlenie w polityce społecznej. Polityka społeczna staje się coraz bardziej rzeczywistością w krajach rozwijających się. Zwykle obejmuje dość złożoną sieć ustawodawstwa, instytucji i przepisów, które mają na celu zaspokojenie potrzeb indywidualnych i społecznych, które nie są odpowiednio zaspokajane przez rynki, czy to ze względu na skuteczność, czy ideologię. Wiąże się to z rządowym podejściem rozwoju usług społecznych do budowy państwa opiekuńczego (Mares, Carnes 2009, s. 93–113).

Postawione hipotezy badawcze zostały zweryfikowane pozytywnie. Skuteczne rozwiązania w dziedzinie polityki społecznej mogą mieć pozytywny wpływ na poprawę bezpieczeństwa społecznego oraz programy wspierające osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, takie jak świadczenia socjalne, programy aktywizacyjne czy budownictwo mieszkań socjalnych, mogą zmniejszyć poziom przestępczości i przemocy w społeczeństwie.

BIBLIOGRAFIA

- [1] Auleytner J. Polityka społeczna w Polsce i w świecie, Dom wydawniczy Elipsa, Warszawa 2011.
- [2] Bonilla A., Social Protection: A Life Cycle Continuum Investment for Social Justice, Poverty Reduction and Sustainable Development, International Labour Organisation, Geneva 2003.
- [3] Devereux, S., R. Sabates-Wheeler, Editorial Introduction: Debating Social Protection, Institute of Development Studies, Falmer 2007.
- [4] Fedan R., Zarządzanie publiczne w procesie kreowania rozwoju lokalnego i regionalnego, "Nierówności społeczne a wzrost gospodarczy" 2011, nr 20.
- [5] Firlit-Fesnak G. M. Szyłko-Skoczny, Polityka społeczna, PWN, Warszawa 2009.
- [6] Gabryszczak R. D. Magierka, Europejska polityka społeczna, Difin SA, Warszawa 2011.
- [7] Golinowska S. Polityka społeczna państwa w gospodarce rynkowej. Studium ekonomiczne, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1994.
- [8] Mares, I., Carnes, M.E. Social Policy in Developing Countries, „Annual Review of Political Science” 2009, nr 12 (1).
- [9] Męcina J. Wpływ dialogu społecznego na kształtowanie stosunków pracy w III RP, Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa 2010.
- [10] Orczyk J. Polityka społeczna, uwarunkowania i cele, Akademia Ekonomiczna w Poznaniu, Poznań 2008.
- [11] Rajkiewicz A. Istota polityki społecznej – wczoraj i dziś, w: Polityka społeczna, Wydawnictwo Naukowe „Śląsk”, Katowice 1998.
- [12] Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2020 [online]. Dostępne pod adresem: https://www.bbn.gov.pl/ftp/dokumenty/Strategia_Bezpieczenstwa_Narodowego_RP_2020.pdf, [dostęp: 07.03.2023].
- [13] Supińska J. Debaty o polityce społecznej, Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa 2013.
- [14] Supińska J. Dylematy polityki społecznej, IPS UW, Warszawa 1991.
- [15] Szarfenberg R. Krytyka i afirmacja polityki społecznej, Instytut Filozofii i Socjologii PAN, Warszawa 2008.

-
- [16] Sześciło D., Mednis A., Niziołek M., Jakubek-Lalik J., *Administracja i zarządzanie publiczne, Stowarzyszenie Absolwentów Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego*, Warszawa 2014.
- [17] Szumlicz T. O modelach polityki społecznej i pożądaney redystrybucji dochodów, [w:] Głąbicka K. M. Grewiński (red.), *Wokół polityki społecznej*, Politechnika Radomska, Warszawa–Radom 2008.
- [18] Turnowiecki W. *Polityka społeczna*, GWSH, Gdańsk 2002.
- [19] Wiśniewski B., Zalewski S. *Bezpieczeństwo wewnętrzne RP w ujęciu systemowy i zadań administracji publicznej*, Wyższa Szkoła Administracji, Bielsko-Biała 2006.
- [20] Wnuk-Lipiński E. *Demokratyczna rekonstrukcja*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1996.
- [21] Wood, G., Gough, I. *A Comparative Welfare Regime Approach to Global Social Policy*, „World Development” 2006, nr 34 (10).
- [22] Wyższa Szkoła Gospodarowania Nieruchomościami w Warszawie, *Instrumenty polityki społecznej* [online]. Dostępne pod adresem: <https://wsgn.files.wordpress.com/2009/02/instrumenty-polityki-spoecznej.doc>, [dostęp: 05.03.2023].
- [23] Yerkes, M.A., Nelson, K., Nieuwenhuis, R., *Where to from here? Social policy research in future European societies*. In *Social Policy in Changing European Societies*, Edward Elgar, Cheltenham 2022.